

DEZVOLTAREA ARTEI VOCALISTICE ÎN SECOLUL AL XX-LEA

Ilie PETCOGLO, student,

Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți

Conducător științific: Marina CALIGA, asist. univ., doctorandă

Abstract: *This article represents a short history and meditations on the best artists of the 20th century. Every singer has passed a long way to become famous. Vocal art is an extremely complicated passion, but needs a lot of perseverance and patience to be achieved. The greatest tenors of the 20th century have dedicated all their lives to the study of the Bel Canto and improving their vocal tone.*

Keywords: *Bel Canto, tenor, lyrical voice, dramatic voice, opera, soprano*

Beniamino Gigli [4] a fost un cântăreț de opera. Născut la 20 martie 1890 la Recanati, în Marche, fiul unui cizmar. Este considerat pe larg ca unul dintre cei mai mari tenori italieni ai generației sale. Părinții săi nu vedeau însă muzica ca pe o carieră sigură. În 1914, a câștigat premiul întâi într-un concurs internațional de cântare din Parma. A debutat la 15 octombrie 1914, când a jucat pe Enzo în filmul *La Gioconda* de la Amilcare Ponchielli din Rovigo, după care a fost foarte solicitat. Unele dintre rolurile cu care Gigli s-a asociat, în special în această perioadă, includ *Edgardo* în *Lucia di Lammermoor* de *Donizetti*, *Rodolfo* în *La Bohème* de *Giacomo Puccini* și rolul principal în *Andrea Chénier* de *Umberto Giordano*. Gigli a ajuns la adevărata proeminență internațională după moartea marelui tenor italian Enrico Caruso, în 1921. Aceasta a fost popularitatea sa în rândul audiențelor, de multe ori a fost numit „*Caruso Secondo*”, deși a preferat mult să fie cunoscut sub numele de „*Gigli Primo*”. De fapt, comparația nu era valabilă, deoarece Caruso avea o voce mai întunecată, mai eroică.

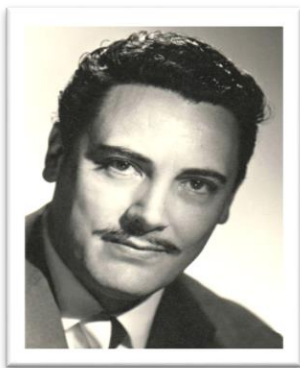

La începutul carierei sale, Gigli a deținut o voce lirică frumoasă, moale și asemănătoare cu mierea, o voce incredibilă de mezza, care îi permitea să cânte roluri ușoare, lirice. Pe măsură ce a înaintat în vârstă, a dezvoltat anumite calități dramatice a vocii sale, care i-au permis să cânte roluri mai grele precum *Aida* și *Tosca*. Unii critici spun că a fost excesiv de emoțional în timpul spectacolelor sale, rezolvând deseori suspinarea și, în unele cazuri, exagerările. Pe lângă spectacolele sale de scenă, Gigli participă ca actor în peste douăzeci de filme din 1935 până în 1953. În ultimii ani ai vieții sale, Gigli a susținut concerte mai des decât a apărut pe scenă. Înainte de pensionare în 1955, Gigli a întreprins un turneu istovitor mondial cu concerte de rămas-bun. Acest lucru a afectat sănătatea sa în cei doi ani care i-au rămas.

Beniamino Gigli este considerat ca cel mai bun tenor liric al secolului al XX-lea. A dezvoltat o tehnică vocală fenomenală care îi permitea sa cânte cele mai grele creații din repertoriul Bel canto. Aptitudinile sale îi permiteau să cucerească orice suflet care asculta opera. A murit la Roma, în 1957.

Mario Del Monaco [7], italian s-a născut la 27 iulie 1915. Interpret de operă (tenor), care este numit unul dintre cei mai mari cântăreți din secolul al XX-lea și ultimul tenor *di forza*. Născut la Florența, într-o familie muzicală de clasă superioară, având un tată napolitan și o mamă de origine siciliană. De băiat tânăr a studiat vioara, dar a avut o pasiune pentru cântat. A absolvit Conservatorul Rossini de la Pesaro. Printre mentorii săi au fost Arturo Melocchi, profesorul său la Pesaro, și Cherubino Raffaelli, care i-a recunoscut talentul și l-a ajutat la lansarea carierei sale.

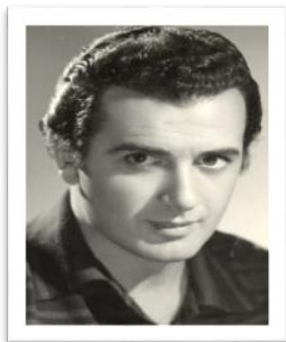
Del Monaco a cântat la Opera Metropolitană din New York din 1951 până în 1959, bucurându-se de un succes deosebit în piese dramatice, precum *Radamès*. La scurt timp s-a afirmat ca unul dintre cei patru superstaruri italiene ale tenorilor care au atins apogeul faimei lor în anii '50 -'60, ceilalți fiind Giuseppe Di Stefano, Carlo Bergonzi și Franco Corelli. O măiestrie strălucitoare, un simț subtil al stilului și arta reîncarnării i-au permis artistului să interpreteze diverse părți ale repertoriului de operă. În același timp, Del Monaco nu era un

„artist universal”, iar specificul vocii sale (folosind lovituri mari, pianissimo fuzzy, subordonarea integrității intonaționale unui joc afectat) i-a oferit cântărețului un repertoriu predominant dramatic. În 1975, având 11 spectacole timp de 20 de zile la Napoli și Palermo, și-a încheiat cariera de cântăreț.

Mario Del Monaco avea o voce extrem de mare și dramatică. Timbrul său lovea ca un fulger și era auzit la fel de bine chiar și în capătul teatrului. Glasul său era atât de puternic datorită faptului că Del Monaco cânta într-o poziție corectă care a căpătat-o după ani de antrenament. Vocea lui Del

Monaco, o gamă puternică, vastă, cu o putere și o saturație extraordinară, cu funduri de bariton și note de sus spumante, era unică în felul său. A murit în 1982.

Franco Corelli [3], născut la 8 aprilie 1921, a fost un tenor italian care a avut o carieră de operă internațională importantă între 1951 și 1976. Asociat în special cu rolurile de tenor *spinto și dramatic* ale repertoriului italian. Acest interpret a fost celebrat universal pentru vocea sa prin putere, electricând note de top, clare timbral, cântări pasionale și spectacole remarcabile. Supranumit „prințul tenorilor”, Corelli deținea trăsături frumoase și o prezență scenică carismatică, totodată, a avut un parteneriat îndelungat și fructuos cu Metropolitan Opera din New York City între 1961 și 1975. A apărut, de asemenea, pe

scenele majorității marilor case de operă din Europa și cu companii de operă din toată America de Nord.

Corelli a iubit marea și a decis inițial să-l urmeze pe tatăl său, urmărind o diplomă în inginerie navală la Universitatea din Bologna. În timp ce studia acolo, a intrat într-un concurs de muzică la îndemnul unui prieten care era cântăreț amator. În timp ce nu a câștigat competiția, el a fost încurajat de juriu să urmeze o carieră muzicală și Corelli s-a înscris la Conservatorul de Muzică din Pesaro pentru a studia operă. Cu o voce pronunțată, caracteristică unui tenor spinto, Corelli a câștigat un public larg după începutul carierei sale. Mulți critici nu au privit favorabil spectacolele sale din opera franceză, din cauza exoticii tenorului francez, dicției și stilului. Cu toate acestea, Corelli a avut și admiratorii săi, printre care mulți critici extrem de respectați și notabili. După ce s-a retras de pe scenă, Corelli a devenit profesor de canto la New York.

Dario Franco Corelli era o fire minuțioasă cu un caracter liniștit, însă pe scena teatrului se transforma într-un tenor miraculos capabil să cânte extrem de emoțional și artistic. Pentru a dezvolta astfel de aptitudini s-a ocupat mult de sine stătător și, datorită simțului său muzical interior, a reușit să evolueze. Consider că Franco Corelli a fost unul din cei mai puternici tenori ai secolului al XX-lea. A murit la Milano, în 2003, la vârsta de 82 de ani, suferind un accident vascular cerebral la începutul aceluși an. A fost înmormântat în Cimitero Monumentale din Milano.

Enrico Caruso [2], născut la 25 februarie 1873, a fost un tenor de operă italian. Avea o voce a unui timbru unic, în care sunetul bariton natural, catifelat al registrelor inferioare și mijlocii era combinat cu vârfuri de tenor strălucitoare. Caruso a fost al treilea din cei șapte copii și unul dintre doar cei trei care au supraviețuit.

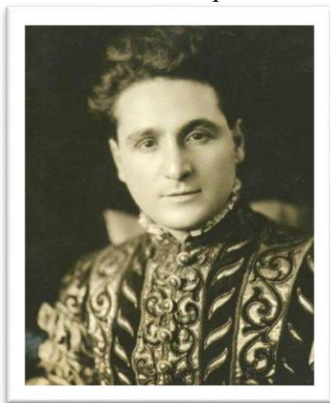
Caruso a fost încurajat în ambițiile sale muzicale timpurii de mama sa, care a murit în 1888. În încercarea de a strânge bani pentru familia sa, a început să cânte pe străzile din Napoli și apoi în cafenele și localuri. La vârsta de 18 ani, a cântat într-o stațiune italiană, cu scopul de a-și cumpăra prima pereche de pantofii noi. Tot în această perioadă, a cântat la marile case de operă din Europa și America, apărând într-o mare varietate de roluri (74) din repertoriile

italiene și franceze care au variat de la lirică la dramatic. Unul dintre primii, Caruso a făcut aproximativ 260 de înregistrări lansate în comerț, din 1902 până în 1920, ceea ce l-a făcut o vedetă populară de divertisment internațional.

Caruso a interpretat cu un succes deosebit piesele lirice și dramatice ale lui G. Verdi: *Herzog*, *Marrico* în *Troubadour*, *Richard* în *Balul Masqueradei*, *Radames* în *Aida*. A fost primul interpret al rolurilor lui *Federico* (The Arlesian Chilea, 1897), *Loris* (Fedora Giordano, 1898), *Johnson* (The Girl from the West de Puccini, 1910). În repertoriul de concert al lui Caruso, locul principal era ocupat de cântece napolitane.

Enrico Caruso a fost cel mai admirat tenor italian de operă de la începutul secolului al XX-lea. Vocea lui era senzuală, lirică și viguroasă în izbucnirile dramatice și a devenit din ce în ce mai întunecată în timbre în anii următori. Calitățile sale atractive de tenor erau neobișnuit de bogate în registrul de jos. A murit în 1982.

Giacomo Lauri-Volpi [10], născut la 11 decembrie 1892, a fost un tenor italian cu o voce lirică de o gamă excepțională. A jucat în toată Europa și în America într-o carieră de top, care a cuprins 40 de ani. Născut în Lanuvio, Italia, a rămas

orfan la vârsta de 11 ani. După ce a finisat studiile la seminarul de la Albano și la Universitatea „La Sapienza” din Roma, a început studiile la canto sub conducerea marelui bariton din secolul al XIX-lea Antonio Cotogni, la Accademia Nazionale di Santa Cecilia din Roma. Cariera sa de cântăreț a fost însă întreruptă de Primul Război Mondial în 1914, timp în care a fost înrolat în forțele armate italiene și s-a dovedit a fi unul dintre cei mai decorați soldați ai Italiei.

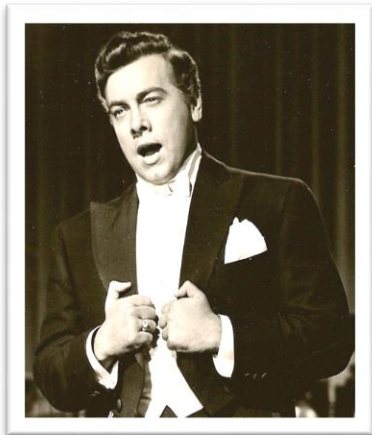
Un punct de vârf al carierei sale de cântăreț din Milano se atestă în 1929, când a fost ales să cânte *Arnoldo* în producția centenară *La Scala* a lui Guglielmo Tell de Rossini. A fost, de asemenea, tenor principal la New York Metropolitan Opera din 1923 până în 1933, interpretând în total 307 spectacole. În această perioadă de 10 ani, el a cântat alături de Maria Jeritza în premiera americană a operei *Turandot* a lui Puccini și alături de Rosa Ponselle, în premiera Met a operei *Luisa Miller* de Verdi.

Cele mai notabile apariții ale lui Lauri-Volpi în afara Italiei au inclus și două sezoane la Royal Opera House, Covent Garden - în 1925 și 1936. Până la această dată, el și-a lărgit repertoriul, trecând de la roluri lirice la piese dramatice mai impozante. Vocea sa a început să arate semne de uzură în anii '40, pierzând omogenitatea. Notele sale de top emoționante au rămas remarcabil intacte însă până în anii '50.

Lauri-Volpi a fost un om cultivat, inteligent, cu un temperament aprins și cu păreri ferme. Vocea lui se atribuie categoriei „*fără paralele*”. Gama fenomenală, capacitatea de a depăși eventualele dificultăți ale registrelor medii i-au permis artistului să interpreteze atât piese de operă lirică, cât și dramatică. S-a retras în Spania după al doilea război mondial și a murit la Burjassot, lângă Valencia, la vârsta de 86 de ani.

Mario Lanza [5], născut la 31 ianuarie 1921, a fost un tenor american de origine italian, actor și vedetă de la Hollywood de la sfârșitul anilor '40 și anii '50. Lanza a început să studieze în calitate de cântăreț profesionist la vârsta de 16 ani. După ce a apărut la Hollywood Bowl în 1947, Lanza a semnat un contract de film pentru șapte ani cu Louis B. Mayer, șeful Metro-Goldwyn-Mayer, care i-a văzut performanța și a fost impresionat de cântarea lui. Înainte de aceasta, Lanza cântase doar două spectacole ale unei opere. În anul următor (1948), el a cântat, în New Orleans, rolul lui Pinkerton în *Madame Butterfly* de Puccini. Spectacolele sale de la Tanglewood i-au câștigat o aclamare critică, cu Noel Straus din New York Times care îl salută

pe tenorul în vârstă de 21 de ani ca având „puțini egali între tenorii zilei din punct de vedere al calității, căldurii și puterii”. În 1951, el a jucat rolul tenorului Enrico Caruso, idolul său, în biopic *The Great Caruso*, care a produs un alt milionar de vânzători cu „*The Loveliest Night of the Year*” (o melodie care a folosit melodia lui *Sobre las Olas*). Marelui Caruso a fost cel mai mare film în acel an.

Lanza era cunoscut a fi „*rebel, dur și ambițios*”. Cronicarul hollywoodian Hedda Hopper scrie că „zâmbetul său, care era la fel de mare ca vocea lui, era asortat cu obiceiurile unui pui de tigru, imposibil de prăbușit”. De asemenea, adaugă că el, a fost „ultimul dintre marii interpreți romantici”. A mai făcut încă trei filme înainte de a muri de o aparentă em-

bolie pulmonară la 38 de ani. La moartea sa, în 1959, el era încă „cel mai cunoscut tenor din lume”. Autorul Eleonora Kimmel concluzionează că Lanza „a ars ca un meteor a cărui lumină durează un scurt moment în timp”. Mario Lanza dispunea de una dintre cele mai mari și naturale voci de tenor a secolului trecut – o voce de frumusețe, pasiune și putere. În aprilie 1959, Lanza s-a îmbolnăvit, cu probleme cardiace, precum și cu pneumonie.

Giuseppe Di Stefano [9], născut la 24 iulie 1921, a fost un tenor de operă italian de la mijlocul anilor '40 până la începutul anilor '90. Numit Pippo atât de fani, cât și de prieteni, a fost cunoscut sub numele de „vocea de aur” sau „cea mai frumoasă voce”, ca adevărat succesori al lui Beniamino Gigli. Luciano Pavarotti a spus că s-a modelat singur după Di Stefano. Într-un interviu Pavarotti a spus că „Di Stefano este idolul meu. Este o voce solară ... A fost cea mai incredibilă voce deschisă pe care ai putut să o auzi. Muzicalitatea lui di Stefano este la fel de naturală și frumoasă, precum vocea sa fenomenală”. Di Stefano a fost și tenorul care l-a inspirat pe José Carreras.

Giuseppe Di Stefano s-a născut în Motta Sant'Anastasia, un sat de lângă Catania, Sicilia, în 1921. S-a mutat la Milano împreună cu părinții când avea șase ani. Și-a început cariera de tenor liric, remarcabil în roluri precum

Nemorino în *L'Elisir d'Amore* de Donizetti și Alfredo în *La Traviata* de Verdi. A debutat la New York, la Opera Metropolitană, în februarie 1948 ca Ducele de Mantua în *Rigoletto* a lui Verdi după ce a cântat rolul în *Riccione* cu Hjördis Schymberg în augustul anului precedent. Di Stefano poate fi plasat în tradiția tenorilor lirici post-romantici din repertoriul italian și francez, unde a acordat spectacole

memorabile mai ales în prima parte a carierei sale (*Rigoletto, La traviata, La bohème, The pearl fishing, Manon, Faust*). În anii următori s-a afirmat în roluri ale repertoriului liric (de la *Tosca, La forza del destino, Turandot, Carmen* până la *Pagliacci* și *Andrea Chénier*).

Di Stefano era o fire caldă și fină, la fel ca și vocea sa. Cântând el trezea oamenilor sentimente de limpezime și melancolie. Glasul său era o tandrețe armonioasă care plutea prin aer atingând orice inimă și orice suflet. A murit în casa sa din Santa Maria Hoè, la nord de Milano, la 3 martie 2008, la vârsta de 86 de ani.

Maria Callas [1], născută la 2 decembrie 1923 a fost o soprană greacă de origine americană. A fost una dintre cele mai renumite și influente cântărețe de operă ale secolului al XX-lea. Mulți critici au lăudat tehnica ei de bel canto, vocea largă și interpretările dramatice. Repertoriul ei a variat de la opera clasică seria la operele bel canto ale lui Donizetti, Bellini și Rossini și, în continuare, la operele lui Verdi și Puccini; și, în prima sa carieră, la dramele muzicale ale lui Wagner. Tălentele ei muzicale și dramatice au determinat-o să fie salutată ca *La Divina*.

După câteva interpretări în scene mari, Callas a început să cânte în roluri secundare la Opera Națională Greacă. De Hidalgo a jucat un rol esențial în asigurarea

rolurilor pentru ea, permițându-i lui Callas să câștige un salariu mic, ceea ce a ajutat-o și pe ea, și pe familia ei să treacă prin anii grei de război. În 1946, Callas a fost angajată să redeschidă casa de operă din Chicago cu numele de „Turandot”. Basso Nicola Rossi-Lemeni, care a avut, de asemenea, să joace în această operă, a fost conștient de faptul că Tullio Serafin căuta o soprană dramatică pentru a juca *La Gioconda* la Arena di Verona. Ulterior, el și-a amintit de tânăra Callas ca fiind „uimitoare – atât de puternică din punct de vedere fizic și spiritual; atât de sigură de viitorul ei. Știam că într-un mare teatru în aer liber precum cel al Veronei, această fată, cu curajul și vocea ei uriașă, va avea un impact extraordinar”. Maria Callas este o femeie a cărei voce era un

fenomen. O cântăreață de operă, a cărei performanță a forțat și-l face pe ascultător să-și țină respirația. Ea mereu va fi iubită de fanii operei clasice. Maria Callas a murit pe data de 16 septembrie 1977.

Luciano Pavarotti [8], născut la 12 octombrie 1935, a fost un tenor italian de operă, care a trecut și în muzica populară, devenind în cele din urmă unul dintre cei mai de succes comercianți din toate timpurile. S-a născut în 1935, la periferia Modenei, în nordul Italiei, fiul lui Fernando Pavarotti, un tenor amator.

La începutul anilor '80, a înființat *The Pavarotti International Voice Competition* pentru tinerii cântăreți, interpretând alături de câștigătorii creații ca *La bohème* și *L'elisir d'amore*. Pentru a sărbători cea de-a 25-a aniversare a carierei sale, el a adus câștigătorii competiției în Italia pentru spectacolele de gală ale *La Bohème* din

Modena și Genova, apoi în China, unde au organizat spectacole ale *La Bohème* la Beijing (Peking).

A apărut ultima dată pe scena Operei Metropolitane în rolul lui Mario Cavaradossi în opera lui Puccini, *Tosca*. Înainte de spectacol, a anunțat oficial că va părăsi scena de operă, iar după aceasta publicul l-a aclamat timp de 11 minute. Luciano Pavarotti a fost unul dintre cei mai populari tenori ai operei din secolul XX, recunoscut de critici. Maestrul Pavarotti, datorită vocii sale spectaculoase, carisma dezarmantă și generozitatea fără margini, a atins inimile multora. Marele interpret a practicat genul de operă ca forță de educație pentru foarte mulți ascultători profesioniști și melomani.

Luciano Pavarotti a murit la 5 dimineața, pe 6 septembrie 2007.

Roberto Loreti [6], s-a născut la 22 octombrie 1947, la Roma, fiind cunoscut și cu numele de scenă Robertino, este un cântăreț italian, cunoscut mai ales pentru cântecele pe care le-a interpretat ca adolescent. S-a născut dintr-o familie numeroasă cu alți opt copii. Familia lui era săracă. Când avea 10 ani, tatăl său s-a îmbolnăvit, iar Robertino ajută familia livrând produse de panificație în restaurante. Îi plăcea să cânte cântece populare pe drum și a fost remarcat de oameni pentru vocea sa. După o cerere de a cânta la o nuntă într-un restaurant, Robertino a fost căutat de alte restaurante care au concurat pentru serviciul acestuia. În vara anului 1960, în timpul Jocurilor Olimpice de vară de la Roma, i-a fost auzită interpretarea piesei *O sole mio* în cafeneaua *Grand Italy* din Piața Esedra de către producătorul său de televiziune, ceea ce a dat un impuls carierei sale profesionale de cântăreț (cu numele de Robertino). El a invitat viitoarea „vedetă” mondială la Copenhaga, unde, doar o săptămână mai târziu, a apărut la o emisiune de televiziune și a semnat un contract pentru înregistrarea și eliberarea discurilor cu eticheta daneză Triola Records. Curând a apărut un single cu melodia „O sole mio”, care a devenit de aur.

Pe măsură ce a îmbătrânit, vocea lui Robertino s-a schimbat, pierzând timbrul copilăresc (treble), dar cântărețul și-a continuat cariera cu un timbru bariton. În 1964, cu un băiat în vârstă de șaptesprezece ani, a ajuns în finala celui de-al 14-lea festival din San Remo cu melodia „Micul sărut”. În 1973, Loreti a decis să-și schimbe ocupația. Timp de 10 ani a fost angajat în producția și comerțul de filme și a deschis un magazin alimentar lângă casa sa. Cu toate acestea, în 1982, Roberto Loreti a revenit în turneu.

Fiind copil, Roberto Loreti dispunea de o voce foarte înaltă și curată. Abilitățile vocale pe care acesta le demonstra erau întâlnite extrem de rar la copii de vârsta

sa. Oamenii care îl ascultau rămâneau uimiți de glasul lui care era asociat cu glasul unui „Înger”.

Bibliografie:

1. Maria Callas [online] Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=oi-oSnGfRM4>; <https://www.youtube.com/watch?v=TY18GRJGnBY>
2. Caruso Enrico [online] Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=xX4SzE_GDRE; <https://www.youtube.com/watch?v=t936rzOt3Zc>
3. Corelli Dario Franco [online] Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=Zzb9uwfgD1w>; <https://www.youtube.com/watch?v=qURqUGqIbsM>
4. Gigli Beniamino [online] Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=bUDj6wp7hec>; https://www.youtube.com/watch?v=8B_Vhth7nis
5. Lanza Mario [online] Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=vTatzTgt2ak>
6. Loreti Roberto [online] Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=K9RzFoPWBCI>; https://www.youtube.com/watch?v=R_0LgSFhKZ4
7. Mario Del Monaco [online] Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=oN4zv0zhNt8>; <https://www.youtube.com/watch?v=cytTA5FM9qM>
8. Luciano Pavarotti [online] Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=cWc7vYjgnTs>; <https://www.youtube.com/watch?v=wbDM7yuNGYI>
9. Giuseppe Di Stefano [online] Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=1X27O50Xq4U> ; <https://www.youtube.com/watch?v=7aIsi3vsaBc>
10. Giacomo Lauri-Volpi [online] Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=g56bW5DtpM0>; <https://www.youtube.com/watch?v=zp4Bvx1ZvYc>

CZU 786.2(072.3):373.015

РАЗВИТИЕ МНЕМИЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ У УЧАЩИХСЯ ПИАНИСТОВ В ДМШ

Елена ГРАНЕЦКАЯ, студентка Факультета Педагогики, Психологии и Искусств, Государственного Университета А. Руссо, Бэлць
Научный руководитель: **Лилия ГРАНЕЦКАЯ**, доцент, канд. наук

Rezumat: Memoria muzicală împreună cu auzul muzical și simțul ritmului sunt considerate aptitudini strict necesare în arta cântului la pian. Interpretarea pe de rost este un avantaj al pianistului, oferindu-i posibilitatea de un mai înalt grad de expresivitate, libertate de interpretare în scenă. În articol se abordează problema memoriei muzicale și tipurile acesteia. Din punct de vedere metodologic, se propun diverse tehnici și metode de lucru cu creația muzicală axate pe dezvoltarea abilităților mnemonice ale unui pianist.

Cuvinte-cheie: memorie muzicală, tipuri de memorie muzicală, creație muzicală, elevel pianist, metode de dezvoltare a memoriei muzicale.

Наряду с музыкальным слухом и чувством ритма, музыкальная память образует триаду основных, ведущих музыкальных способностей. Поэтому обращение к данной теме естественно и закономерно. Игра наизусть расширяет исполнительские возможности музыканта. Не случайно Р. Шуман считал, что